

Šipčani, 02. oktobar 2013. - Svečano potpisivanje ugovora – IPARD-like 1

Govor ministra poljoprivrede i ruralnog razvoja prof. dr Petra Ivanovića

Poštovani poljoprivredni proizvođači, uvaženi ambasadori, predstavnici domaćih i međunarodnih organizacija, medija, dragi gosti i prijatelji, dame i gospodo,

Imam izuzetnu **čast i zadovoljstvo** da budem u ovako velikom i **odabranom društvu**. Posebno pozdravljam poljoprivredne proizvođače iz **svih gradova** Crne Gore, sa kojima ćemo danas potpisati ugovore. Drago mi je da su, kao i prošlog puta, u društvu svojih porodica, koje im pružaju najveću podršku. Prije svih to su djeca. Bez djece **nema dugoročne održivosti projekata** u poljoprivredi. Bez djece nema **održivog i pametnog razvoja**. Nadam se da će svim prisutnim današnji dan ostati u lijepoj uspomeni.

Stara arapska poslovice kaže: *govori samo ako su tvoje riječi bolje od tišine*. Preko **10 miliona €** investicija u poljoprivredi, preko **5 miliona €** bespovratne podrške, **291** ugovor, u prosjeku **35.600€** ugovorenih investicija po poljoprivrednom gazdinstvu. Zbog toga smo danas ovdje! To je **naš odgovor** na sve komentare samozvanih stručnjaka kojima je prostor u medijima važniji od prostora na njivi. To je naš odgovor na sve prozivke, podmetanja, proteste... To je naš doprinos kreiranju novih radnih mjesta i održivom razvoju u ruralnim krajevima. To je naš doprinos stvaranju jedne nove klase **ponosnih i samoodrživih** ljudi koji se bave proizvodnjom zdrave i **domaće hrane**, koji žive na **svom** zemljištu, u skladu sa prirodom i dobrim poljoprivrednim praksama, koji nastavljaju **tradiciju** predaka uz poštovanje zahtjeva i standarda nacionalnog i međunarodnog **tržišta**. U Vladi imamo jasan plan da napravimo održive poljoprivredne proizvođače na veoma teškom, zahtjevnom i **kompleksnom području** sjevera Crne Gore. To je više nego izazov, ali i više nego imperativ za državu, jer jaki smo onoliko koliko je jak i održiv proizvođač hrane u Crnoj Gori.

Nastavljamo praksu zajedničkog potpisivanja ugovora sa ciljem podizanja **svijesti** o značaju razvojnih projekata u poljoprivredi. Kroz projekat MIDAS imali smo pet poziva. Danas potpisujemo ugovore za prvi IPARD-like projekat. Iparad-like finansiraju EU i Vlada Crne Gore u srazmjeri 75-25%. Na javni poziv za IPARD-like prijavilo se 521 poljoprivredni proizvođač. To je rezultat tromjesečne intenzivne aktivnosti **na terenu** zaposlenih u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja. Više puta smo obišli **sve opštine**, razgovarali sa poljoprivrednim proizvođačima, organizovali **prezentacije**, objašnjavali, edukovali, ponavljali. Zahvaljujem se svim svojim kolegama na upornosti, trudu i **posvećenosti**. **Posebno se** zahvaljujem onima koji su se odrekli godišnjeg odmora kako bi što prije završili obradu

aplikacija. Pogledajte ove ljude ispred vas i vidjećete stotine razloga zbog kojih vaša posvećenost ima **svrhu!**

Iako je prvobitno predviđeno da zaključimo ugovore u iznosu od 8 miliona eura ukupnih investicija, u dogovoru sa našim partnerima iz EU i Svjetkom bankom, dogovorili smo se da ugovore potpišemo sa **svim** poljoprivrednim proizvođačima koji su prošli veoma zahtjevnu administrativnu i terensku kontrolu. Dodatni million eura obezbijedili smo iz budućih projekata. Tako smo došli do iznosa od 5 miliona € bespovratnih sredstava koji su opredijeljeni za ovaj poziv. To znači da je povećano i učešće Vlade Crne Gore u pružanju podrške poljoprivrednim proizvođačima.

Svo vrijeme, dok se mnogi nijesu ni potrudili da razumiju što zapravo radimo, osim što su prepoznali naša nastojanja da obezbijedimo finansijska sredstva, paralelno smo radili na jačanju **naših kapaciteta** i implementaciji **podrške**. To nijedna zemlja kandidat nije radila. Do sada su zemlje kandidati radili na samo jačanju kapaciteta, što je dalo kontra-efekat kod implementacije IPARD programa, pa su značajna sredstva ostala neiskorišćena.

Mladi tim u MPRR pripremio je *Operativni priručnik* za projekat IPARD-like, sproveo info-kampanju, ojačali smo instituciju koja je podnijela najveći teret - Direktorat za IPARD plaćanja, kroz programe obuke ojačali smo Direktorat za ruralni razvoj, Veterinarsku upravu i Savjetodavne službe. Upravo ovaj sinergetski pristup izazovima i **visok stepen objektivnosti i transparentnosti**, cijene naši partneri iz EU i Svjetske banke. Nastavljamo da vodimo računa o zaštiti životne sredine, dobrobiti životinja, očuvanju zemljišnih resursa, zaštiti vodenih tokova, poštovanju građevinske legislative, a sve shodno **Kodu dobre poljoprivredne prakse** koji smo usvojili i u **više navrata** besplatno podijelili poljoprivrednim proizvođačima. Ovako temeljan pristup, posvećenost **detaljima**, spremnost da ne odustajemo veoma cijene **naši partneri** iz Svjetske banke, Evropske komisije i nadležnih direktorata. Zahvaljem im se na podršci koja je nedvosmisleno iskazana tokom moje svake posjete Briselu tokom prethodne dvije i po godine.

Očekujemo da realizacija programa IPARD-like doprinese: postepenom dostizanju standarda EU, povećanju broja radnih mjesta u oblasti poljoprivrede, većoj vrijednosti primarne proizvodnje i jednim dijelom prerade, ali i da podstakne bankarski sektor za finansiranje projekata u poljoprivredi.

Poljoprivredni proizvođači koji danas potpisuju ugovore uspješno su ispunili **sve** propisane kriterijume prvog IPARD poziva u Crnoj Gori. Bespovratna podrška kreće se u raspounu 50-65%

iznosa investicije, zavisno od toga da li se radi o mladim poljoprivrednicima i gazdnistvima koja se nalaze iznad 600 mnv.

Od 291 ugovora, 180 je u oblasti stočarske proizvodnje ukupne vrijednost investicija preko 6.8 miliona €, 103 ugovora su iz oblasti biljne proizvodnje ukupne vrijednosti investicija 3.1 milion €, dok su 8 iz oblasti akvakulture ukupne vrijednosti investicija od blizu 350.000€.

Od 291 potpisnika, 127 su mlađi od 40 godina. Vrijednost njihovih investicija iznosi preko 4.8 miliona € ili približno jedna polovina ukupnih investicija po ovom pozivu.

Najviše ugovora dodijeljeno je sjevernom regionu (158). Istovremeno, vrijednost investicija koji se realizuju u sjevernom dijelu Crne Gore iznosi preko 6,4 miliona €. **Dakle, 54% ukupnog broja ugovora i gotovo 65% vrijednosti ugovora, odnosi se na sjever Crne Gore.** Danas potpisujemo 122 (42%) ugovora koja se odnose na centralni dio. Investiciona vrijednost ovih ugovora iznosi preko 4,4 miliona €, dok se na južni dio odnosi 11 ugovora (3,8%), ukupne vrijednosti investicija iznad pola miliona €.

Ovo je naš **konkretan** odgovor na zahtjeve poljoprivrednih proizvođača. Zato s pravom očekujem konkretan **odgovor poljoprivrednih proizvođača na naše zahtjeve!** Tražim **više rada i još bolje rezultate**, tražim da otvarate **nova radna mjesta i zarađujete više**. Poljoprivreda nije socijalna kategorija. Poljoprivreda je agrobiznis. Moj tim i ja nismo obećavali, nego smo radili. Ni od vas ne tražim obećanja, nego rad i rezultate.

Za kreiranje jednog radnog mjesta u poljoprivredi potrebno je oko 20.000€. Očekujem da kroz IPARD-*like* program bude otvoreno oko 500 radnih mjesta, od čega u sjevernom dijelu Crne Gore 320. **Ako** uspješno završe svoje investicije, svi korisnici sredstava i njihove porodice imaće konstantnu i kvalitetnu dobit od svoga rada. Efekat će biti **i veći**, jer će uključiti i ostale članove domaćinstva. Ali, to ostavljam Vama, vjerujući da ste dobri domaćini i da znate da na svom gazdinstvu organizujete proizvodnju.

Želim da osvrnem na jednu tezu koja se u posljednje vrijeme veoma vještiti plasira kroz medije. A teza glasi: država podržava velike, a ne male poljoprivredne proizvođače. Sa današnjim potpisaćemo kroz projekte MIDAS i IPARD preko 1.000 ugovora. Ni jedan sa velikim, svi su sa malim poljoprivrednim

proizvođačima. To je moj odgovor na ovu tezu. Kreditna sredstva, a ne sredstva bespovratne podrške, obezbijedena su za velike i njihova dodjela tek predstoji.

Pored poljoprivrednih proizvođača, sa nama su predstavnici **svih banaka** u Crnoj Gori. Ponovo smo pozvali bankare da ih ponovo zamolimo da i oni daju doprinos uvezivanju bankarstva i poljoprivrede. Ako 50% rizika realizacije investicija snose Ministarstvo poljoprivrede, EU i Svjetska banka, pa koliko treba da bude dovoljno da bi produžili rokove vraćanja kredita, grejs period i spustili kamate? Uprostite procedure i imajte **malo više vjere u ove vrijedne ljude**.

Sa nama su i predstavnici najvećih **trgovinskih lanaca** u Crnoj Gori. Za prethodne dvije godine niste skratili **rokove plaćanja**, niste imali inicijative oko pakovanja i novih standarda. Istina, bilo je inicijativa oko otkupa. I to je za pohvalu. Ali, ajde da ojačamo **svaku kariku lanca** prehrambene proizvodnje. Ajde da gledamo na duži rok, duže od kratkoročnog trgovačkog profita. Ima mnogo prostora koji treba popuniti.

Predstavnici vodećih hotela takođe su nama danas. Zahvaljujem se onima koji su dali priliku crnogorskim poljoprivrednim proizvođačima. Znam da nisu zažalili. Dobili su dobar kvalitet i cijenu. Ali prostora za dalje uvezivanje ima još. Iskoristimo ga. Obogatimo **vaše trpeze u hotelima** sa boljom, raznovrsnijom i ukusnijom hranom.

Želim da se zahvalim svojim kolegama ministrima u Vladi Crne Gore koji su danas sa nama. **Ovo je timski rad**. Mi **zajedno** rješavamo pitanja bezbjednosti hrane, uvezivanja poljoprivrede i turizma, nauke, kulture, obrazovanja... Zahvaljujem se i članovima Parlamenta iz Odbora za poljoprivredu i turizam, gradonačelnicima deset gradova, vodećim poljoprivrednim proizvođačima, predstavnicima svih medija, ambasadorima, predstavnicima međunarodnih organizacija, studentima Fakulteta za prehrambenu tehnologiju Univerziteta Donja Gorica i studentima Biotehničkog fakulteta, jer ste svojim prisustvom **ojačali kvalitet današnjeg skupa**.

Odgovorno tvrdim da nijedna mjera koju sprovodimo, procedura koju implementiramo, dokument koji zahtijevamo... **nije bez valjanog razloga**. Svi zahtjevi su proračunata uvertira u proces korišćenja sredstava iz evropskih poljoprivrednih fondova. Zato od Vas tražim da **podizete standarde**, jačate **kvalitet**, smanjujete **troškove**, budete **konkurentniji i spremniji** za vrijeme koje dolazi. Ne radite to zbog mene, već zbog **Vas, Vaših porodica i naslednika**.

Znam da ima i onih kojima su **negativno razmišljanje, kritizerstvo, špekulacija** ne samo duhovna hrana, već i podloga za biznis. Uživjeli su se u ulogu **kako da sprečavaju**, umjesto **kako da podstiču**. Znam da će predmet posebne analize biti zašto baš danas potpisujemo ugovore sa vama. Ali, **proći će vrijeme stvaralaca negativnog i ničega**. Iza njih ostaće **ništa**. Iza vas, ostaće investicije, dobra imanja i zdrave porodice.

Zato ne birnite, danas ne završavamo priču o investicijama i bespovratnoj podršci u poljoprivredi. Nastavite da odgovorno i čestito obavljate svoj posao, i slijedite svoju viziju. Mi ćemo se truditi da vodimo odgovornu i razvojnu politiku, da obezbijedimo još namjenske podrške. Danas završavamo jednu fazu podrške, fazu koja je dominantno bila usmjerena na jačanje primarne poljoprivredne proizvodnje. Međutim, mi ne čekamo, već radimo dalje i privodimo kraju poslove oko potpisivanja novog ugovora sa Svjetskom bankom. Za grantove kroz poziv IPARD-like 2 biće opredijeljeno 5 miliona eura. Ovog puta sredstva će biti namijenjena za jačanje prerađivačkih kapaciteta.

Poljoprivrednici, znajte da u MPRR imate partnera koji na pravi način i unaprijed misli o vašim potrebama. Ali partneri rade zajedno. Zato, ne samo da očekujem da **radite više i bolje**, nego da **plaćate porez**, da se **registrujete** za obavljanje svoje djelatnosti i **poštujete standarde**.

Svim proizvođačima čestitam današnje potpisivanje ugovora! Želim vam sreću, rodne godine, zaradu i napredak. Živjeli!